

Sygn. akt I C 168/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 25 sierpnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Kolbuszowej Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Jerzy Czownicki

Protokolant: st. sekr. sądowy Bożena Gotkowska

po rozpoznaniu w dniu 25 sierpnia 2016 r. w Kolbuszowej

sprawy z powództwa: J. S. (1)

przeciwko: K. S. (1)

o: zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

I. zobowiązuje pozwanego K. S. (1) do złożenia oświadczenia woli następującej treści: „K. S. (1) oświadcza, że przenosi nieodpłatnie na rzecz J. S. (1) swój udział 1/2 części w prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...) o powierzchni 2,64 ha położonej w W., gm. K. dla której Sąd Rejonowy w Kolbuszowej Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...)”

II. zasądza od pozwanego K. S. (1) na rzecz powoda J. S. (1) kwotę 2.817,00 zł (dwa tysiące osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym zastępstwa procesowego

III. oddala powództwo w pozostałej części

Sędzia Sądu Rejonowego

J. C.

Sygn. akt I C 168/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Kolbuszowej z dnia 25 sierpnia 2016r.

Pozwem z dnia 15.06.2015r. (data prezentaty) powód J. S. (2) – reprezentowany przez pełnomocnika adwokata E. L. – wniósł o zobowiązanie pozwanego K. S. (1) do złożenia oświadczenia woli następującej treści: „K. S. (1) oświadcza, że przenosi na rzecz J. S. (2) nieodpłatnie udział w 1/2 części w prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...), o powierzchni 2,64 ha, położonej w W., Gmina K. dla której Sąd Rejonowy w Kolbuszowej Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) (...), a który to udział w prawie własności nieruchomości K. S. (1) otrzymał od J. S. (2) na podstawie umowy darowizny – akt notarialny z dnia 27.10.2009r. (Repetytorium A numer (...))” oraz o stwierdzenie, że prawomocny wyrok sądu zastępuje umowę. Ponadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Do pozwu dołączono wypis aktu notarialnego – umowy darowizny z dnia 27.10.2009r., Rep. A nr (...), kopię wyroku Sądu Rejonowego w Mielcu VII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w K. z dnia 22.04.2015r., kopię wyroku Sadu

Rejonowego w Mielcu VII Zamiejskowy Wydział Karny z siedzibą w K. z dnia 16.04.2015r., kopie zeznań R. S. oraz kopię oświadczenia powoda o odwołaniu darowizny wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Na rozprawie w dniu 25.08.2016r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Aktem notarialnym – umową darowizny z dnia 27.10.2009 r. Rep. A nr (...) powód J. S. (2) darował córce i zięciowi R. i K. małżonkom S. nieruchomości oznaczoną jako działka nr (...) o pow. 2,64 ha położoną w W., objętą księgą wieczystą nr (...) (...). Obdarowani darowiznę przyjęli, a przedmiot umowy wszedł do majątku wspólnego R. i K. małżonków S..

/dowód: wypis aktu notarialnego – umowy darowizny z dnia 27.10.2009r. Rep. A nr (...) k. 13-17/

W okresie od 03.12.2014r. do dnia 22.01.2015r. pozwany złośliwie niepokoił powoda i członków jego rodziny poprzez zabrudzenie kłódki kałem, drutowanie bramy wjazdowej utrudniając wyjazd oraz świecenie światłem latarki po oknach domu. Za powyższe czyny został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Mielcu VII Zamiejskowy Wydział Karny z siedzibą w K. z dnia 16.04.2015r., sygn. akt VII W (...).

W dniach 20.01.2015r. i 23.01.2015r. pozwany w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru groził popełnieniem przestępstwa na szkodę powoda w ten sposób, że wysyłał esemesa do córki powoda o treści: „nich mnie nie kradnie i tam się nie kręci bo łapy utracę jak psu” oraz pobiciem i uszkodzeniem jego mienia, które to groźby wzbudziły w powodzie uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione. W związku z powyższym pozwany został skazany za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. wyrokiem Sądu Rejonowego w Mielcu VII Zamiejskowy Wydział Karny z siedzibą w K. z dnia 22.04.2015r., sygn. akt VII K (...).

Kolejno w okresie od dnia 01.05.2015r. do dnia 10.06.2015r. pozwany zakłócał spoczynek nocny powoda poprzez rzucanie zapalonych petard na posesję powoda, a także w dniu 11.06.2015r. zakłócał spoczynek nocny powoda poprzez słuchanie głośnej muzyki, za które to wykroczenia został skazany wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Mielcu VII Zamiejskowy Wydział Karny z siedzibą w K. z dnia 25.06.2015r., sygn. akt VII W (...).

Ponadto pozwany w dniach 29.05.2015r. oraz 01.06.2015r. w celu dokuczenia złośliwie niepokoił powoda poprzez chodzenie po prywatnej posesji A. S. (1) i wbrew jej woli fotografowanie posesji oraz zabudowań, za co został skazany wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Mielcu VII Zamiejskowy Wydział Karny z siedzibą w K. z dnia 29.06.2015r., sygn. akt VII W (...).

/dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Mielcu VII Zamiejskowy Wydział Karny z siedzibą w K. z dnia 16.04.2015r., sygn. akt VII W (...) k. 19, wyrok Sądu Rejonowego w Mielcu VII Zamiejskowy Wydział Karny z siedzibą w K. z dnia 22.04.2015r., sygn. akt VII K (...) k. 18, wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w Mielcu VII Zamiejskowy Wydział Karny z siedzibą w K. z dnia 25.06.2015r., sygn. akt VII W (...) k. 53, wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w Mielcu VII Zamiejskowy Wydział Karny z siedzibą w K. z dnia 29.06.2015r., sygn. akt VII W (...) k. 54, zeznania świadka R. S. k. 55v-56, zeznania świadka K. S. (2) k. 56, zeznania świadka A. S. (1) k. 56, zeznania świadka E. R. k. 56v-57, zeznania świadka J. B. k. 57/

Powód pismem z dnia 17.03.2015r. złożył odwołanie darowizny w stosunku do pozwanego K. S. (1), wzywając go do zwrotu przedmiotu darowizny poprzez przeniesienie własności z powrotem na darczyńcę w formie aktu notarialnego do dnia 25.03.2015r. Oświadczenie o odwołaniu darowizny pozwany otrzymał w dniu 19.03.2015r.

/dowód: oświadczenie o odwołaniu darowizny z dnia 17.03.2015r. wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru k. 23-24/

Ustaień w zakresie przedstawionego powyżej stanu faktycznego, przyjętego za podstawę do przeprowadzenia rozważań prawnych, Sąd dokonał w oparciu o wszechstronną analizę całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Dowodom z dokumentów urzędowych powołanych w sprawie Sąd dał wiarę w całości, bowiem zostały one wystawione przez upoważnione do tego organy i instytucje, a zatem ich wiarygodność nie może budzić żadnych wątpliwości.

Wykorzystane dokumenty prywatne nie były przedmiotem kwestionowania w zakresie autentyczności, ani treści, a zatem mogły stanowić podstawę do czynienia ustaleń w oparciu nie.

Zeznania świadków, w zasadniczych dla sprawy aspektach, złożyły się na pełny i spójny obraz stanu faktycznego w zakresie relacji panujących między stronami umowy darowizny, a w szczególności znajdowały odzwierciedlenie w wyrokach Sądu Rejonowego w Mielcu VII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w K..

Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanego o dopuszczenie dowodu z przesłuchania J. S. (3) i A. S. (2) na okoliczność, iż to powód swoim zachowaniem wywołał konflikt z pozwanym, oraz o dopuszczenie dowodu z akt tut. Sądu w sprawie sygn. akt VII W (...) i informacji Komendy Powiatowej Policji w K. na okoliczność, że powód zachowywał się wulgarnie, agresywnie i prowokująco wobec pozwanego, z uwagi na fakt, iż wnioski te były spóźnione.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części dotyczącej zobowiązania pozwanego do złożenia oświadczenia woli.

W przedmiotowej sprawie materialnoprawną przesłanką przeniesienia własności są przepisy odnoszące się do umowy darowizny. Zgodnie z brzmieniem art. 888 k.c. przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swojego majątku. Jest to zatem jednostronny akt dobrej woli darczyńcy, który wytwarza po stronie obdarowanego obowiązek wdzięczności w charakterze etycznym. Źródłem powyższego obowiązku są zasady współzycia społecznego. W rozumieniu art. 56 k.c. obowiązek ten stanowi element powstałego między stronami stosunku prawnego, który podlega prawnej sankcji w przypadku jego znacznego naruszenia. Pogwałcenie obowiązku wdzięczności przez dopuszczenie się ciężkich uchybień opatrzone jest sankcją prawną przewidzianą w art. 898 § 1 i § 2 k.c., zgodnie z którym darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności, a zwrot przedmiotu odwołanej darowizny powinien nastąpić stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Przeniesienie własności darowanej z powrotem na darczyńcę powinno nastąpić w drodze umowy, a jeżeli do zawarcia takowej nie dojdzie, darczyńca może wystąpić na drogę sądową z powództwem o zobowiązanie obdarowanego do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności przedmiotu darowizny na darczyńcę, z którym to wystąpił powód w przedmiotowej sprawie. Prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek obdarowanego do złożenia powyższego oświadczenia woli, zgodnie z art. 64 k.c. w zw. z art. 1047 k.p.c., zastępuje to oświadczenie.

Możliwość odwołania darowizny już dokonanej jest wyjątkiem od zasady trwałości stosunków majątkowych powstałych wskutek umowy darowizny, stąd też może znaleźć zastosowanie jedynie w szczególnych okolicznościach. Ustawodawca redagując przepis art. 898 § 1 i § 2 k.c. wskazał wprost, iż podstawą odwołania darowizny jest zachowanie rażąco niewdzięczne, zatem dla rozstrzygnięcia przedmiotowego sporu konieczne było rozważenie, czy wskazane przez powoda zachowania pozwanego miały faktycznie miejsce i czy nosiły znamiona rażącej niewdzięczności.

Ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „rażąca niewdzięczność”, posługując się ogólną formułą i pozostawiając ocenę sądowni, czy konkretne zachowania mieszczą się w ramach tego pojęcia. Zgodnie z poglądem utrwalonym orzecznictwie sądów i w doktrynie, przez pojęcie „rażącej niewdzięczności” należy rozumieć tylko takie zachowanie obdarowanego, polegające na działaniu lub zaniechaniu skierowanym bezpośrednio lub nawet pośrednio przeciwko darczyńcy, które, oceniając rzecz rozsądnie, musi być uznane za wysoce niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę. Zachowanie, o którym wyżej mowa, może być uznane za wyczerpujące znamiona rażącej niewdzięczności, jeżeli będzie świadomym, rozmyślnym naruszeniem podstawowych obowiązków (wyrok SN z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 1599/00, Prok. i Pr. 2002, nr 5, s. 40). O rażącej niewdzięczności z reguły nie może być natomiast mowy, gdy obdarowany dopuszcza

się wobec darczyńcy działań godzących w jego dobra, ale czyni to nieumyślnie (wyrok SN z dnia 5 października 2000 r., II CKN 280/00, LEX nr 52563).

O istnieniu lub nieistnieniu podstaw do odwołania darowizny z powodu rażącej niewdzięczności decydują w każdym wypadku konkretne okoliczności, rozważane na tle zwyczajów panujących w określonym środowisku społecznym.

W niniejszej sprawie powód, jako rażące przejawy niewdzięczności pozwanego uzasadniające odwołanie darowizny wskazywał działania pozwanego w postaci: dwukrotnego zadrutowania bramy wjazdowej na posesję powoda, złośliwego zakłócania spokoju i nocnego odpoczynku powoda i jego rodziny poprzez odpalenie petard na posesji, na której mieszka powód, świecenia światłem latarki w okna domu powoda oraz puszczenia głośnej muzyki w nocy, ponadto wybrudzenia kłódki od garażu odchodami oraz rozrzucenia ich po posesji, a także kierowania po adresie powoda gróźb karalnych oraz fotografowania posesji, na której mieszka powód, za które to czyny pozwany został prawomocnie skazany wyrokami tut. Sądu Rejonowego. Wobec powyższego nie ulega wątpliwości, iż negatywne zachowania pozwanego wobec powoda miały miejsce, zatem ocenie Sądu podlegała jedynie kwestia, czy noszą one znamiona „rażącej niewdzięczności”.

W przedmiotowej sprawie należało dokonać łącznej oceny wszystkich działań pozwanego, wskutek czego w oparciu o przywołaną powyżej szeroką definicję „rażącej niewdzięczności” Sąd stanął na stanowisku, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentów urzędowych oraz zeznań świadków jednoznacznie wskazuje, że działania pozwanego nosiły znamiona umyślności i były nacechowane złą wolą. Czyny pozwanego wskazane powyżej, za które został prawomocnie skazany, dokonane świadomie i rozmyślnie wykraczały w ocenie Sądu poza zwykłe przypadki rodzinnych konfliktów, a zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że pozwany nie sprostował obowiązkom wynikającym stricte z wdzięczności obdarowanego. Zachowania pozwanego z całą pewnością naganne z punktu widzenia norm prawnych i moralnych (zasad współżycia społecznego), noszą znamiona „rażącej niewdzięczności”. Zaznaczenia wymaga, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, popełnienie przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub czci albo przeciwko majątkowi darczyńcy oraz o naruszenie przez obdarowanego spoczywających na nim obowiązków wynikających ze stosunków osobistych, w tym również rodzinnych, łączących go z darczyńcą, oraz obowiązku wdzięczności stanowi „rażącą niewdzięczność” (wyrok SN z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 115/01, LEX nr 137593; wyrok SN z dnia 15 czerwca 2010 r., II CSK 68/10, LEX nr 852539).

W ocenie Sądu powód sprostował obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c., zawierającego zasadę rozkładu ciężaru dowodowego. Przepis ten jasno wskazuje, iż ten, kto, powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić okoliczności uzasadniające to żądanie. Pozwany z kolei nie udowodnił w żaden sposób, aby jego zachowania wobec powoda nosiły znamiona nieumyślnych czy też przyczyną tych zachowań była prowokacja ze strony powoda.

Z powyższych względów Sąd na podstawie art. 898 § 1 k.c. i art. 64 k.c. w zw. z art. 1047 k.p.c. orzekł jak w punkcie I wyroku.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu, zawarte w pkt II wyroku, znajduje swe oparcie w art. 98 k.p.c., wyrażającym zasadę ponoszenia kosztów przez stronę przegrywającą spór. Na koszty procesu poniesione przez powoda składają się: opłata sądowa od pozwu w wysokości 500,00 zł, opłata sądowa od apelacji w kwocie 500,00 zł, koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem I instancji i w postępowaniu apelacyjnym w łącznej kwocie 1.800,00 zł (§ 6 pkt 4 i § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 461)) oraz opłata sądowa od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł.

Z uwagi na uwzględnienie żądań pozwu w zakresie opisanym powyżej, Sąd orzekający w pkt III wyroku oddalił powództwo w części dotyczącej stwierdzenia, że prawomocny wyrok Sądu zastępuje umowę, bowiem wynika to wprost z art. 64 k.c. Przepis ten nie jest bowiem źródłem roszczenia, a jedynie wskazuje, jakie skutki materialnoprawne

wywołuje prawomocne orzeczenie sądu, w którym wprost lub w sposób dorozumiany stwierdzono obowiązek złożenia oznaczonego oświadczenia woli.

Sędzia Sądu Rejonowego

J. C.

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem przesłać pozwanemu.

Sędzia